

rzony, tak, aby każdy mógł wziąć w nich udział i zapoznać się z prezentowanymi metodami.

Konferencja została zorganizowana przez komitet, któremu przewodniczyła dr Lidia Kataryńczuk-Mania. W pracach organizacyjnych brali udział m.in. prof. Juliusz Karcz oraz mgr Małgorzata Buczniewska, kierownik Biura Konferencji. Prof. Juliusz Karcz przewodniczył także komitetowi naukowemu konferencji. Sponsorami konferencji byli: EKO/WOD oraz Wydawnictwo Didasko. Patronat medialny nad imprezą objęła Gazeta Zachodnia – dodatek lokalny do Gazety Wyborczej. Relacje z imprezy zaprezentowały regionalne telewizje oraz stacje radiowe. Jednym ze skutków konferencji były wywiady udzielone mediom w późniejszym czasie.

Instytut Kultury i Sztuki Muzycznej jest liczącym się

ośrodkiem artystycznym i naukowym. Dzięki konferencjom organizowanym przez ostatnich kilka lat umocnił się na mapie ośrodków zajmujących się edukacją muzyczną oraz wpisał na mapę ośrodków, w których prowadzi się prace nad terapią przez sztukę, w szczególności nad muzykoterapią. Jest to zasługa dyrekcji Instytutu, której determinacja przysłużyła się do zbudowania silnego ośrodka artystyczno-naukowego. Kontynuacja tego typu spotkań pozwala na rozwijanie potencjału naukowego jednostki, bowiem daje możliwość zaprezentowania się jej pracownikom.

Lidia Kataryńczuk-Mania

w y d z i a ł
humanistyczny

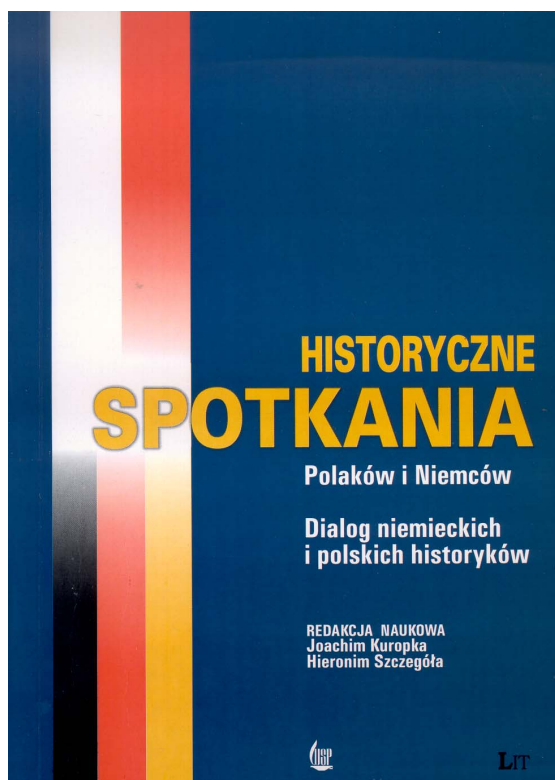
I N S T Y T U T H I S T O R I I

„Historyczne spotkania...” dwóch kultur

Dość niezwykłym wydarzeniem naukowym stało się wspólne opracowanie publikacji pt. „Historyczne spotkania Polaków i Niemców” pod redakcją prof. Hieronima Szczegóły (Uniwersytet Zielonogórski) i prof. Joachima Kuroпки (Hochschule Vechta). Publikacja, powstała przy zaangażowaniu polskich i niemieckich historyków, stanowi jednocześnie podsumowanie piętnastoletniej współpracy pomiędzy obydwoma ośrodkami. Jak podkreślił prof. J. Kuroпка w wypowiedzi dla „Oldenburgische Volkszeitung” (wyd. z 7.06.2003) oraz „Oldenburger Münsterland” (wyd. z 5.06.2003), chodziło o „pewnego rodzaju konstruktywną puentę dla piętnastoletniej polemiki, w którą zaangażowani są historycy obydwu uczelni”. Ostatecznie też zdecydowano się

na publikację dwujęzyczną, co powinno ułatwić dostęp do niesionych przez nią treści zarówno polskim, jak i niemieckim odbiorcom. Prezentacja „Historycznych spotkań...” odbyła się 4 czerwca podczas konferencji „Osteuropa und wir”, w której wziął udział prof. H. Szczegóła, wygłaszając referat „Hoffnungen und Ängste der Polen vor dem Eintritt zur Europäischen Union”.

Tom objął łącznie jedenaście artykułów. Autorzy pierwszego artykułu, profesorowie Czesław Osękowski i Hieronim Szczegóła „Pierwsze koncepcje przygranicznej współpracy polsko-niemieckiej na przykładzie brandenbursko-lubuskim (1990-1993)”, dokonali zwięzłej, wnikliwej analizy stosunków polsko-niemieckich w przytoczonym okresie, obejmujących próby stworzenia platformy współpracy na linii Odra-Nysa. Przedstawione zostały podstawowe koncepcje dotyczące możli-

wości wspólnego działania, od planu Stolpego, przez plany Eckerta, Nowakowskiego i Olejniczaka, a następnie plan Wilersa. Omówiony został fakt powołania Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej (1991) oraz Towarzystwa Wspierania Gospodarki (1994). Zwrócono również uwagę na istotę funkcjonowania euroregionów *Sprewa-Nysa-Bóbr* oraz *Pro Europa Viadrina*, których „myślą przewodnią (...) jest zapewnienie dobrosąsiedzkich stosunków pomiędzy Polakami i Niemcami, utworzenie w przyszłości ponadgranicznego, zintegrowanego polsko-niemieckiego regionu gospodarczego oraz ustalanie wspólnych przedsięwzięć i pozyskiwanie środków finansowych do ich realizacji”.

„Niemcy-Polska a przełom w Europie” prof. J. Kuropki jest próbą oceny polsko-niemieckiej współegzystencji w obliczu gwałtownych zmian dziejowych w Europie. Niemiecki historyk wyszedł od założeń koncepcyjnych państwa i narodu, by opisać ewolucję kształtowania nowoczesnej myśli politycznej. Świadomość narodowa, swymi korzeniami sięgająca rewolucji francuskiej, a nawet amerykańskiej deklaracji niepodległości z 1776 r., przejść miała etapy lat 1848 (Wiosna Ludów), 1871 (wojna niemiecko-francuska), 1918, 1945 oraz ostatecznie 1989. Koniec pierwszej wojny światowej był dla prof. Kuropki zbieżny z eskalacją ruchów faszystowskich i tym samym kryzysem świadomości z jednej strony, a początkiem narodowego fermentu z drugiej, który jako taki obecny jest w Europie do dnia dzisiejszego. Lata po drugiej wojnie światowej to masowa sowietyzacja, której przełom z lat 1953-1956, zależny od wystąpień w państwach bloku komunistycznego, stanowił pierwszy poważny protest myśli patriotycznej, zakończony wydarzeniami z lat 1989-1990. Autor konstytuuje również wskazówki, które nazywa „drogowskazami, pomocnymi uniknięciu niektórych bezdroży” w dążeniu do nowej Europy.

„Porównanie stosunków niemiecko-francuskich i niemiecko-polskich po drugiej wojnie światowej” Helmuta Grossa „ma na celu ukazanie możliwości pojednania i porozumienia narodów w chwili obecnej oraz w perspektywie wspólnej zjednoczonej Europy”. Autor przyjął, iż „nowe elementy w stosunkach pomiędzy Francją a byłą Republiką Federalną, które pojawiły się po roku 1949, w relacjach polsko-niemieckich mogły zaistnieć dopiero na przełomie lat 1989 i 1990. Powodem takiego stanu rzeczy były rozmaite konstelacje polityczne i światopoglądowe oraz różnie ukształtowana przeszłość, a współcześni „Polacy i Niemcy rozpoczęli w 1990 r. nowy rozdział w swojej długiej wspólnej historii”.

Kolejne trzy artykuły „Mniejszość niemiecka na Śląsku” prof. J. Kuropki, „Mniejszość niemiecka w Polsce po drugiej wojnie światowej” prof. Cz. Osękowskiego oraz „Polsko-niemiecki spór o wypędzonych” prof. H. Szczegóły odnoszą się do złożonej kwestii narodowościowej na byłych terenach Niemiec, włączonych do Polski po 1945 r. Jeśli prof. J. Kuropka dokonał krótkiego przeglądu śląskich mniejszości w XX w. oraz pokusił się o próbę sprecyzowania takich terminów jak „Niemiec”, „Mniejszość”, „Większość” – w odniesieniu do Śląska, to prof. H. Szczegóła prześledził historyozoficzny już dziś, budzący jednak wielkie emocje po obu stronach granicy, polsko-niemiecki spór dotyczący całego procesu wysie-

dzeń (wypędzeń) po drugiej wojnie światowej i losu tzw. *Vertreiebenen*.

Kolejne dwa artykuły obejmują zagadnienia *stricte* gospodarcze. Taki właśnie charakter ma artykuł prof. Hermanna von Laera „Stosunki gospodarcze między Polską a Niemcami w XX w.” ze szczególnym uwzględnieniem okresów 1922-1939 oraz od roku 1950 do początków lat dziewięćdziesiątych. Prof. v Laer porównał siłę ekonomiczną dwóch państw w przytoczonych okresach z perspektywy ustaleń Konferencji Ambasadorów Państw Sprzymierzonych z 20 października 1921 r. oraz okresu „zimnej wojny”. Specyficznym aspektem stosunków polsko-niemieckich zajął się natomiast prof. J. Kuropka („Koezystencja Niemców i Polaków w Rzeszy Niemieckiej: Polacy w Zagłębiu Ruhry”). Uwagę zwraca głównie analiza bibliografii dotycząca zagadnienia, z pierwszymi przyczynkami dotyczącymi tematu włącznie.

Artykuły prof. Kazimierza Bartkiewicza „Polsko-niemieckie sąsiedztwo w okresie wczesnonowoczesnym (XVI-XVIII w.) oraz prof. Barbary Janiszewskiej-Mincer „Powstanie państwa brandenbursko-pruskiego a stosunki polsko-niemieckie” wprowadzają w zagadnienie historycznych uwarunkowań oraz płaszczyzny funkcjonowania obu społeczeństw w okresie nowożytnym.

Cykl zamyka przyczynek Rudolfa Willenborga „Polsko-niemiecka wymiana uczniów jako efekt realizacji projektów szkolnych” rozwijający aspekt współpracy na etapie kontaktów szkolnych. Obraz powstał na bazie obserwacji, przeprowadzonej podczas wymiany uczniów I Liceum w Zielonej Górze i Realschule Vechta. Omówiony projekt zaowocował ostatecznie licznymi spotkaniami młodzieży polskiej i niemieckiej.

Praca porusza więc zarówno tematy związane z polsko-niemieckim sąsiedztwem w okresie nowożytnym, czy stosunkami gospodarczymi w XX w., a z drugiej strony sięga nawet po tak trudny temat jak spór o wypędzonych. Głównym celem tomu pozostanie jednak próba likwidacji stereotypów zakorzenionych w świadomości obydwu narodów przez stopniowe przyswajanie sposobu rozumowania i pojmowania rzeczywistości politycznej drugiej strony dialogu. Pozycja ma na celu prezentację zarówno polskiego, jak i niemieckiego punktu widzenia w odniesieniu do nie rozwikłanych „sporów o historię”. Jak czytamy, „proces kształtowania i rozwoju stosunków polsko-niemieckich nie może się dokonać w sposób automatyczny, w efekcie tylko samego rozszerzania wzajemnych kontaktów gospodarczych. Wręcz kluczowym wyzwaniem stały się działania na rzecz uporania się ze złożoną polsko-niemiecką przeszłością historyczną. Przeszłość ta – pełna dramatycznych konfliktów i walk – do dnia dzisiejszego odbija się w sposób negatywny na potocznym myśleniu Polaków o Niemcach i odwrotnie. Minione z górą pięćdziesiąt lat pokoju nie zmieniło faktu, że w świadomości historycznej obu narodów przetrwały negatywne skojarzenia, urazy i uprzedzenia. Utrwały się one na mocy żywiołowej tradycji, ale także w efekcie celowych działań propagandowych, działań, w których niechlubną rolę odegrali także historycy, zarówno niemieccy, jak i polscy”.

Jarosław Kuczer

I N S T Y T U T F I L O L O G I I W S C H O D N I O S Ł O W I A Ń S K I E J

Związek Rosjan w Polsce

W Zielonej Górze powstało stowarzyszenie o nazwie Związek Rosjan w Polsce. Głównym organizatorem i „dobrym duchem” całego przedsięwzięcia jest student III roku filologii rosyjskiej Dymitr Starovoitov. Członkami stowarzyszenia są mieszkający w naszym kraju Rosjanie oraz ludzie emocjonalnie lub w inny sposób związani z kulturą, językiem i społeczeństwem wielkiego wschodniego sąsiada. Będąc jedną z pierwszych organizacji mniejszości rosyjskiej, Związek, oprócz mieszkańców Winnego Grodu, skupia też przedstawicieli innych lubuskich miast; ambicją założyciela i jego współpracowników jest rozszerzenie działalności stowarzyszenia na całą zachodnią Polskę.

Naczelną misją Związku jest podtrzymywanie i rozwój tożsamości narodowej i kulturowej Rosjan żyjących w Polsce oraz urzeczywistnienie i obrona praw obywatelskich rosyjskiej mniejszości narodowej zagwarantowanych w Konstytucji i ustawach Rzeczypospolitej

Polskiej oraz normach prawa międzynarodowego. Główne cele działalności to m.in.: pielegnowanie języka i kultury rosyjskiej, ochrona zabytków kultury materialnej i miejsc pamięci narodowej Rosjan, a także działanie na rzecz polsko-rosyjskiego pojednania, wzajemnego szacunku między oboma narodami i przewyższania uprzedzeń wynikających z zaszłości historycznych. Stowarzyszenie jest organizacją otwartą, co podkreślają jego członkowie. Wstąpić do niego może każdy, kto utożsamia się z misją Związku i pragnie wnieść osobisty wkład w jej urzeczywistnianie.

Obecnie stowarzyszenie liczy kilkudziesięciu członków, przedstawicieli różnych zawodów i światopoglądów, w tym pracowników naszego uniwersytetu. Założyciele liczą na szybki rozwój, podjęcie w najbliższym czasie intensywnej działalności kulturalnej i społecznej, współpracę z innymi organizacjami o podobnym charakterze.

Maciej Szelewski

I N S T Y T U T F I L O L O G I I G E R M A Ń S K I E J

Konferencja w Pobierowie

W dniach od 7 do 10 września w Pobierowie odbyła się międzynarodowa konferencja językoznawcza na temat: Kommunikation für Europa: Sprachkontakte - Sprachkultur - Sprachenlernen (Komunikacja dla Europy: kontakty językowe - kultura języka - uczenie się języków obcych), którą zorganizował Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Szczecińskiego.

Obrazy odbywały się w dwóch sekcjach:

- 1) kontakty językowe - kultura języka
- 2) dydaktyka języków obcych.

Na konferencji wygłoszono 32 referaty dotyczące tematyki wzajemnych powiązań językowych, kultury języka i glottodydaktyki w Europie.

Uniwersytet Zielonogórski reprezentował dr Marek Laskowski z Instytutu Filologii Germańskiej, który w ramach dyskusji przedstawił referat o interkulturowych i interlingwalnych aspektach frazeologii niemieckiej i polskiej.

W trakcie konferencji uczestnicy mieli wiele możliwości wymiany doświadczeń naukowo-dydaktycznych.

Jarosław Kuczer

I N S T Y T U T P O L I T O L O G I I

Stosunki polsko-ukraińskie w okresie międzywojennym

NOWA KSIĄŻKA ROBERTA POTOCKIEGO

Robert Potocki - adiunkt w Zakładzie Stosunków Międzynarodowych Instytutu Politologii UZ - należy do pokolenia historyków-ukrainoznawców, które wolne jest od obciążeń związanych z negatywnymi doświadczeniami w zakresie złożonych i tragicznych w XX wieku stosunków polsko-ukraińskich. Fakt ten w dużej mierze pozwolił Robertowi Potockiemu napisać syntezę pozbawioną jednostronnej interpretacji tego problemu. Książka pt. *Polityka państwa polskiego wobec zagadnienia ukraińskiego w latach 1930-1939* (wyd. Instytut Europy Środkowo-Wschodniej w Lublinie) nie jest pracą „za” czy „przeciw” w odniesieniu do któregoś z narodów. Ukierunkowana została na poznanie i zrozumienie ówczesnych uwarunkowań geopolitycznych, wojskowych i stosunków wewnątrzpolskich w kontekście zagadnienia ukraińskiego. W zasadniczych rozważaniach twierdzi Autor, że w latach 1930-1939 Polska zasadniczo tolerowała separatyzm ukraiński w odniesieniu do obszaru ZSRR, lecz nie pozostawała obojętna, gdy podobne tendencje kierowały się przeciw niej samej. Głównym

problemem polskiej polityki narodowościowej było znalezienie rozwiązań, które pozwoliłyby zaspokoić ambicje i oczekiwania Ukraińców, bez narażania na szwank integralności terytorialnej Polski. Świeże doświadczenia wojny o Galicję Wschodnią, agresywny nacjonalizm, dekonstrukcja geopolityczna oraz poczucie zagrożenia sprawiły ostatecznie, że pożądanym kompromis okazał się niemożliwy.

Powstanie książki Roberta Potockiego poprzedziła obszerna kwerenda źródłowa prowadzona przez Autora w wielu archiwach i bibliotekach w Polsce i na Ukrainie. Nie pierwszy to już raz wykonał on tak benedyktyńska

pracę. Równie bogatą podstawę źródłową miała wydana w 1999 r. książka pt. *Idea restytucji Ukraińskiej Republiki Ludowej (1920-1939)*. Obfity warsztat źródłowy ukazują też Autor w każdym ze swych licznych artykułów publikowanych m. in. w „Biuletynie Ukrainoznawczym”, „Warszawskich Zeszytach Ukrainoznawczych” i „Przeglądzie Wschodnim”. Z satysfakcją należy odnotować, że pracownik naszego Uniwersytetu należy aktualnie do wiodących – co udowodnił we wskazanych opracowaniach – badaczy i znawców problematyki stosunków polsko-ukraińskich.

Ryszard Michalak

w y d z i a ł n a u k pedagogicznych i społecznych

Pedagogika po nowemu

W tym roku po raz pierwszy w Instytucie Pedagogiki i Psychologii przyjęto kandydatów na kierunek *pedagogika*, a nie jak w latach ubiegłych - na poszczególne specjalności. Kierunek cieszył się dużym zainteresowaniem absolwentów szkół średnich - na 300 miejsc zgłosiło się ponad 600 kandydatów. Poziom ich przygotowania był na tyle wysoki, że już w pierwszej turze egzaminów zamknięto listę osób przyjętych. Zgodnie z założeniami, wszyscy nowo przyjęci kandydaci przez dwa lata będą realizować taki sam program kształcenia. Po ukończeniu drugiego roku studiów dokonają wyboru specjalności z zakresu edukacji lub opieki. Dzięki wprowadzonej zmianie studenci będą mieli możliwość (poprzez uczestniczenie na I i II roku studiów w zajęciach tzw. ogólnopedagogicznych) lepszej orientacji w zakresie swoich szczegółowych zainteresowań, a tym samym bardziej trafnego wyboru dalszego kształcenia. Wstępnie zakładamy, że po ukończeniu dwóch lat studiów studenci będą dalej kształcić się w zakresie takich specjalności, jak np:

- zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i kierowanie placówką edukacyjną,
- zintegrowana edukacja wczesnoszkolna z językiem obcym,
- zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna,
- zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i terapia pedagogiczna,
- zintegrowana edukacja wczesnoszkolna i wychowanie fizyczne,
- edukacja zdrowotna i wychowanie fizyczne,
- pedagogika opiekuńczo-wychowawcza,
- rehabilitacja i edukacja osób niepełnosprawnych.

Pozegnanie absolwentów

Specjalność *pedagogika terapeutyczna* istniała jeszcze w Wyższej Szkole Pedagogicznej. W 1998 roku w wyniku zmian strukturalnych, kadrowych i częściowo programowych powołano specjalność *Rewalidacja Osób Chorych*. Nabór na specjalność *Rewalidacja Osób Chorych* trwa nadal na studiach dziennych i zaocznych. Studia przygotowują do pracy terapeutycznej z osobami chorymi (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci) prowadzonej w różnego typu ośrodkach reha-

W zależności od zainteresowania studentów oferta specjalności może być poszerzona. Absolwenci naszego kierunku studiów - w zależności od ukończonej specjalności - przygotowani będą do:

- pracy nauczycielskiej w zakresie nauczania początkowego (klasy I-III szkoły podstawowej) oraz w zakresie wychowania przedszkolnego;
- pracy w klasach terapeutycznych i integracyjnych - prowadzenia zajęć korekcyjno-kompensacyjnych oraz do indywidualnej pracy z dziećmi mającymi różnego rodzaju trudności w nauce i życiu szkolnym;
- pracy na stanowiskach dyrektorów i zastępców w szkole, pedagogów w placówkach wychowawczych, organizatorów form doskonalenia zawodowego nauczycieli, popularyzatorów wiedzy pedagogicznej w instytucjach i organizacjach działających lokalnie w obszarze zadań edukacyjnych i wychowawczych;
- pracy z rodziną dysfunkcyjną, do prowadzenia terapii rodziny w okresie kryzysu, do wychowawczego oddziaływania na grupy nieformalne, poznają różnorodne formy opieki i terapii wobec sieroctwa społecznego;
- prowadzenia edukacji zdrowotnej i realizacji zajęć z wychowania fizycznego;
- pracy terapeutycznej z osobami chorymi (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci) prowadzonej w ośrodkach rehabilitacyjnych, w rodzinie, w szkole.

Gratulujemy wszystkim nowo przyjętym kandydatom. Mamy nadzieję, że studia na naszym kierunku dostarczą Wam wielu satysfakcji i pozwolą na wybór specjalności zgodny z indywidualnymi zainteresowaniami i preferencjami.

Grażyna Miłkowska-Olejniczak

